

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidecalogvs Theologico-Politicvs Reformatvs

Dript, Laurentius a

Paderbornae, 1672

Articvlvs I. Quid Sententia Probabilis, et an eam sequi liceat?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13441

ARTICVLVS I.

*Quid Sententia Probabilis, et an
eam sequi liceat?*

I.

MAteriam hanc exactissime, & omnibus quasi numeris absolvit memoratus in præfatione P. Antonius Terryllus, in suo Tractatu, quem ante biennium scripsit de Conscientia probabilis, in quo omnium, qui de hac materiâ pro, vel contra scripserunt, argumenta ad Examen, & incudem revocat, fusissimè ostendens licere sequi Sententiam probabilem, & tutam relictâ probabiliori, & tutiori, modo verè sit probabilis & tuta: multi enim pròh dolor hoc termino probabilitatis adeo se abripi passi sunt, ut quidquid à quovis Doctore, vel privato Lectore ex professo materiam tractante docebatur, mox Sententiam probabilem asseverare auderent, Et hi sunt novi illi Pro-

B   babili-

babilistæ, contra quos adeo invehuntur *Sinichius* & alij, qui de hac materiâ scripserunt, ut eos hæreticis *Gnostitis* & *Carpocratianis*, qui Testibus *SS. Ireneo*, lib. 1. cap. 24. *Epiphano* hæresi 27. & *Augustino* lib. 4. cont. *Juliana*. c. 8. sola hominum opinione differre negant, *bona* & *mala*, nihilq; naturâ suâ malum esse assererent, cõpararint. Hoc enim hi probabilitatum Patroni quodammodo insinuarunt, dum gloriari ausi sunt, suâ industriâ multas opiniones evasisse probabiles, quæ antea non erant, adeoque evasisse licitas quamvis ante non essent: eoque intentionem suam dirigi, ut paulatim per principia probabilitatis ex se licita, sed à male & sine industria intelligentibus male applicata, omnino fierent licita, omniaque mala tollerentur.

2. Hi etiam sunt, quos felicissimæ *Recordationis Alexander VII.* censuravit, dum Bullam primam Sententiarum laxarum condemnatoriam sic exordiri voluit: *Sandctissimus Dominus noster audivit non sine magno animi sui mœrore, complures opiniones Discipline Christianæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquatas*

rum suscitari, partim noviter prodire, & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam indies magis exerescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepfit alienus omnino ab Evangelica simplicitate, Sanctorumq; Patrum Doctrinâ, & quem si pro rectâ Regulâ Fideles in praxi sequerentur, ingens irruptura esset Christianæ vitæ corruptela. Ideoque etiam mox in eadem Bullâ tanquam scandalosam censuravit Laxistarum assertionem, qua judicabant.

PROPOSITIO I.

Si liber sit alicujus Junioris & Moderni, debet opinio censei probabilis, dum non constet rejectam à Sede Apostolicâ, ut improbabilem.

IN dubiè volens plus requiri ad Sententiam probabilem, quam sentimentum Vnius, cujuscunque Junioris, & Moderni Doctoris.

3. **E**X quibus etiam occasionem sumpsit *ArchiEpiscopus Mechliniensis*, ut

B 2

Anno

Anno 1655. 18. Februar. cujusdam Neoterici omnes libros editos à suâ Dicecesi proscriberet, inter alias suæ proscriptiones causas allegans: *quod hic Author varijs in locis profiteatur sese ad hoc studiose collimare, ut multarum sententiarum probabilitates inducendo, plurima faciat hominibus licita, quæ hæcenus estimantur esse peccata, & sic viam cœli indies latiore & faciliorem reddat: quasi verò possit voluntas Dei, lexque divina ratiunculis humanis in aliam, quam lata est, partem inflecti. Hanc Laxistarum praxim & notavit & detestatus est Episcopus Gandavensis in Epistolâ Pastoralis ad Clerum suæ Dicecesis, adversus quasdam laxiores Sententias illuc inveni, cœptas: Experimur ait ipse: quotidiè tantâ passim licentia novas, & laxas in doctrinâ morali excogitari opiniones, & commenta, ut vix quidquam post hac illicitum futurum sit, si quorundam placitis acquiescimus, nec ultimum pene præceptum naturale, & positivum, quod quæstuosis istorum probabilitatibus obnoxium non sit, & elidatur: usque adeò student peccata omnia fucare, & obvolvare, aut è medio etiam omnino tollere, arctamq; viam cœli*

recla-

reclamante Christo omnino dilatare, ut quantum saltem apparet, commodius per spatiosam ambulent, qua utinam ipsos cum Sectatoribus ad perditionem non ducat, &c. Et paulo post sicq; pro innata hominum ambitione, & estimationis cupiditate coacervantur Magistri, quorum sive authoritate, sive pietatis specie, sive adulatione ducti, vel naturali etiam propensione in vitia honestate praesertim vestita seducti Rudes, & incauti facile à veritate auditum avertunt, & ad fallaces istas fabulas convertuntur. Nec perpendunt Supremum Judicem non ex Magistrorum istorum placitis, aut commentis; sed ex Christiane pietatis praescriptis Regulis sententiam aliquando laturum: istosq; Consultores tribunali tunc temporis non ad futuros, qui causam agant & philosophicis rationibus defendant reos, qui relicta securiori via per minus securam modo commodam, se tuto posse incedere persuaferant.

4. Idem quod Summus Pontifex, plurimi Episcopi & Doctores in materia Theologica morali: hoc & in materia Juridica lamentatur nongentarum sex quaestionum juris Canonici & civilis in utramque partem

B 3

proba-

probabilium, quas vocat *communes*, contra *communes* Collector, *Canallos*: dum primi Tomi operis sui ad Lectorem præfatione ait: ut quilibet miretur, in quanta caligine & obscuritate totum *Jus* versetur, cum nulla sit opinio certa, & verissima, qua non possit pluribus contrariis opinionibus & fundamentis contrariari, & sic omnia negotia magis ex *Judicum* arbitrio, quam ex certâ *Juris Divini*, vel *humani* dispositione terminantur, & modo in uno, eodemq; negotio nunc pro Actore, nunc pro reo sententia fertur sine variatione *Juris* neque facti, sed solum ex eo, quia his *Judicibus* placet hæc opinio, & aliis displicet.

5. Et clarius præfatione præfixa operis sui Tom. 4. ubi plura ait de opinionum contrarietatibus in præfatione operis nostri lib. 1. per plures numeros retulimus, ex quibus nostra facultatis imbecillitas, & inconstantia manifestatur, ita, ut veritas in occulto lateat, quia secundum *Bald. cons. 218. vol. 3. col. 2.* illud, quod multipliciter exponitur, ejus veritas ignoratur, & multiplex intellectus parit obscuritatem, & cum nihil sit in *Jure* certum, timendum est, an judicetur contra rei veritatem

cum in tot opinionum varietate nulla sit causa sine causa, & sine Consultore, unus defendendo causam Actoris, alter rei, & sic necessario sequitur, quod alter male consulat; quod procedit propter peccata hominum, ut tradit Afflict. decis. fin. num. fin. ubi dicit, quod Judices & reliqui Juris Professores propter peccata hominum non vident veritatem, quia licet doctrinae excellentia reluceat, si deest animi probitas non solum non concitat desiderium & amorem imitationis, sed potius odium & objectionem, quia scientia in homine malo est quasi gladius in manu furiosi.

6. Sed his prætermisissis opinionem probabilem definiunt aliqui, quod sit illa, quæ fulcitur gravi, sed fallibili & incerto motivo. Alij, quod sit, quæ in re ex utraque parte incerta, alicujus momenti, fundamentum habet. Alij, quod sit illa, quæ nititur motivo fallibili, sed magni momenti, id est, fundante exiguam formidinem. Alij, quod sit assensus intellectus, de aliqua re, quæ nitatur ratione vel autoritate alicujus momenti, modo pro parte opposita nihil appareat convincens, quamvis adsit nonnulla ejusdem partis oppositæ formido. Quan-

do ejusmodi assensus nititur ratione, dicitur probabilitas intrinseca sive rationalis, extrinseca, sive authentica, quando auctoritate. Unde infert Assertor hujus: *Qui operatur ait ex opinione probabili, bene operatur, & sine peccato: quia in humanis, ut cum prudentiâ operemur, non nisi probabilitas necessario requiritur. Id quod ita certum est, ita à Doctoribus comprobatum, ut nostra discussione non egeat, etiam probabiliore relicta, etiam ommissa tutiore, etiam communi, etiam in Articulo mortis; quia dum probabilitate sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui modo à probabilitatis finibus non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.*

Quæ tam definitio, quam ex illo deductum corollarium subsistere possent, si bene intelligeretur illud motivum alicujus momenti, ut sit tale, quod sit sufficiens ad fundandam opinionem verè probabilem: sed quia Author illius, & alij cum ipso illud ipsum aliter sumpserunt, & ex eo absurdissimas infra allegandas consequentias non solum præceptorum Ecclesiasticorum, & divinorum, sed & Decalogi laxativas intulerunt:

runt: hinc acerrime *Sinnichius* in suo *Saule Exrege* contra eam & propter eam contra opinionem probabilem invehitur: neque enim ideo, quia hæc fundamenta in illis, quæ Juris sunt positivi aliquando subsistunt, hinc mox licet ea universaliter, & ad quæcunque applicare.

7. Melius proinde definitur à *P. Teryllo* Sententia probabilis esse illa, qua argumentis adeo gravibus nititur, ut illa habeant vim ad assensum à viro prudente extra omnis passionis vehementiorem motum constituto & rationabiliter judicante impetrandum. Contrario modo definienda opinio improbabilis. Probabilitas rursus dividitur in *rationalem*, sive *intrinsecam*, estque illa, qua ab homine probo, multumq; perito in illâ materia post diligentem, ubi opus est, rei discussionem, omniumq; aut potissimorum in utramq; partem aliorum considerationem creditur vera, aut æquivalenter, vel formaliter asseritur esse certo probabilis: idque per Judicium non temere, sed sicut virum probum & peritum decet elicatum. Et *extrinsecam*, sive *authenticam*, que est *apparentia* adeo magna veritatis, præ-

cise fundata, in fallibili authoritate loquentis, ut illa digna sit assensu, seu ut ille, qui illi absolute assentitur, tanquam prudens merito laudari, nullatenus tanquam temerarius & imprudens reprehendi possit. Sed hæc specialiter locum habent in illis rebus, quæ ad Jus humanum tam civile, quam Canonicum spectant: in primis enim principiis legis naturalis, præceptisque Decalogi, & quæ ex illis per necessariam, facilem immediatamque consequentiã deducuntur opinionem probabilem vim nullam habere infra ostenditur.

8. Licere autem sequi Sententiam probabilem relicta probabiliori, modo sit verisimilis tot Sanctorum Patrum authoritatibus, & Doctorum Scholasticorum rationibus probat *P. Antonius Teryllus*, & ante illum *P. Alphonsus à Sarasa*, ut nihil illi superaddi possit: præcipue ex eo, quod ex opinione vero probabili operans invincibiliter veritatem ignoret; & invincibilis ignorantia secundum omnes à peccato excusetur, si illius prævie data sit causa (modo sit peccata poenitentiam retractata) siue non. Ex quo facile

facile corruunt fundamenta præcipua contra opinionem probabilem ab Adversarijs opposita scilicet: Primo, quod uni contradictoriæ assentiens nihilominus formidet, ne veritas vel bonitas adversæ insit, adeoq; in dubio hæreat, & licet subinde illi, cui assentitur, insit veritas, nihilominus semper falsitatis inexistentis vel inexisterentis insit formido, qua stante liberrime operatur. Secundo, quod inter propositiones contradictorie oppositas respectu intellectus divini perfectissime illas cognoscentis, una necessario sit vera, alia falsa; si proinde quamlibet sequi liceat, sequetur licere æque sequi falsitatem, quam veritatem. Respondetur enim ad Primum, negando ex opinione probabili operantem hæere in dubio, sed firmiter assentitur illi parti tanquam moraliter certo veræ, cum insuperabiliter veritatem ignoret, & iudicium virorum proborum Doctorum & prudentum tanquam certam Regulam agendorum in moralibus sequatur. Ad secundum quoque negatur rem istam, circa quam est operatio, & ut subjacet iudicio operantis venire ut veram vel falsam,

fam, sed ut veram: format enim operans hoc
Judicium, res ista, circa quam operor est li-
cita & oppositum malum. Sed hisce jam sat
fufe ab alijs refutatis diutius inhære me
propositi non est: hoc attento, quod senten-
tia probabilior sit, licere sequi sententiam
probabilem, & tutam relicta probabiliori
& tutiori, adeoque illam sequens Sententia
probabiliori & tutiori adhærebit, juxta in-
tentionem docentium probabiliozem & tu-
torem semper sequendam esse.

9. Dixi superius aliquoties, si sit vere
probabilis ad excludendas tam innumeras,
quæ hoc sententiarum probabilium vel qua-
si feracissimo sæculo circumferuntur opi-
niones, siue illæ sint à Sede Apostolica con-
demnatæ, siue sint censura dignæ, quarum
aliquæ infra adducentur, nullatenus proba-
biles appellari dignæ.

Ex quibus jam dictis facile colligitur,
quid dicendum ad propositiones, quarum
aliquæ ab Universitate Lovaniensi, conde-
mnatæ, aliæ ab alijs confuratæ, & taxatæ sci-
licet:

PROPO-

PROPOSITIO II.

*Vt Actio quæpiam sit peccaminosa, oportet
ut procedat ab homine, qui noscit &
percipit, quid boni, mali vè in ea sit, &
antequam id videat aut animum re-
flectat actio neque bona est, neq; mala.*

PROPOSITIO III.

*Cum tibi menti non occurrit illud esse pec-
catum, nec ullum dubium de indaganda
veritate, jam laboras ignorantia
invincibili, per oblivionem, seu inad-
vertentiam.*

PROPOSITIO IV.

Omnia pure probabilia, sunt licita.

PROPOSITIO V.

*Omnes opiniones probabiles sunt æque tu-
ta, & secure.*

B 2

PRO-

PROPOSITIO VI.

Benigniores etsi aliquando sint minus probabiles, per accidens tamen sunt semper utiliores & securiores.

TRes enim postremæ in sano sensu intellectæ manendo intra terminos veræ probabilitatis nequaquam damnandæ, sed veræ sunt: moderno tamen sæculo apud illos, qui materiam veræ probabilitatis vel non intelligunt, vel bene intellectam male applicant male sonantes: per benigniores enim nihil aliud intelligunt, quam quod aliquam, vel vix aliquam speciem probabilitatis habet, rationeque quantumvis exigua, vel autoritate qualiscunque tandem Doctoris nititur, quemadmodum ex pluribus in consequentibus adducendis, quas pro probabilibus hæctenus habuerunt, videbitur.

10. **D**Uæ priores absolute admittendæ non sunt, & hinc merito ab Universitate

versitate Lovaniensi Anno 1657. condemnata: sc̄pissime enim quis suæ nescientiæ, & ignorantia voluntariam causam posuit, dum prævie neglexit illa scire, cujus scientia in operationibus moralibus sibi esset necessaria: cujus negligentia tantum abest, ut pœniteat, ut potius voluntarie in illa perseveret. Sc̄pius etiam contingit, ut Scelerati criminum assiduitate omne lumen rationis quodammodo extinguant, de quibus dicitur, *Impius, cum in profundum venerit malorum, contemnit*: cauteriatam contrahentes conscientiam, quæ nullum amplius stimulum & recalcitrationem sentiat. Sed his immorari mei, ut in præfatione dixi, propositi non est, sed solum periculosas contra legem naturalem ac Præcepta Decalogi adinventas & huc usque à multis adhuc propugnatas cum refutationibus referre sententias.

At quoniam particulares quasdam regulas probabilitatis posuit *P. Teryllus*, quæ forte adhuc ad paucorum manus devenerint, hinc illas hic adjungere volui, deinceps propositum prosequuturus.

Regulæ

Regulæ probabilitatis quoad se.

REGVLA PRIMA.

Probabiliora sunt, ceteris paribus, quæ postquam quæ antè exactam totius questionis enunciationem traduntur.

REGVLA SECVND A.

Probabiliora sunt, ceteris paribus, quæ posterioribus traduntur. Maximè verò in rebus ad jus humanum tam civile quàm canonicum spectantibus.

REGVLA TERTIA.

Quod ex duabus præmissis probabilibus legitime deducitur, non semper est probabile, nisi aliunde non probetur.

REGVLA QVARTA.

Quod ex unâ præmissâ probabili probabiliter infertur, non semper est probabile, nisi aliunde probetur.

REGVLA QVINTA.

Quod ex præmissis certis & evidentibus probabiliter infertur, est certò probabile.

Regula

REGVLA SEXTA.

Quod ex unâ premissâ certâ, & aliâ probabili ritè infertur, est certò probabile.

REGVLA SEPTIMA.

Quidquid à viro perito & pio, post omnium in utramque partem collationem, absque animi passione creditur esse verum, aut absolute asseritur esse certò probabile, est certò tale.

REGVLA OCTAVA.

Quod plures periti & probi post diligentem rei discussionem absque passione animi tradunt esse probabile, est certò tale.

REGVLA NONA.

Quidquid à viro probò & perito non ex animi passione, sed irreprehensibiliter judicante, existimatur probabile, est certò probabiliter tale. Imò absolute censerì debet ut certò tale.

Præter has Regulas ex quibus cognoscere liceat, an aliquid sit secundum se probabile, adhuc alias viginti ponit, ex quibus probabilitas quoad nos dignosci valeat, & sunt sequentes.

Regu-

Regulæ probabilitatis quoad nos.

REGVLA PRIMA.

Omne illud est certò probabile viro perito
& probo, quod ille post omnium aut potissimorum
in utramque partem considerationem
dicat esse probabile, modo absolute existimat
sententiam contrariam esse veram, & conscius
sit, se absque passione sententiam suã protulisse.

REGVLA II.

Illud est certò probabile viro perito, quod
le, post omnium aut potissimorum in spectationem,
aut absolute verum esse existimat, aut
dicat esse certò probabile, modo conscius sit,
absque passionis impetu suam dixisse sententiam.

REGVLA III.

Quod peritus post diligentem questionem
discussionem iudicat esse probabile, est quod
illum certò probabiliter tale. Imò absolute
putare potest illud certò probabile, modo conscius
sit se, ut probum & peritum decet, iudicasse.

Regulæ

REGULA IV.

Quidquid vir peritus evidenter scit ritè inferri ex unâ præmissâ certâ & alterâ probabili, aut probabiliter inferri ex ambabus præmissis certis, quoad illum est certò probabile.

REGULA V.

Quoad Idiotam omne illud est certò probabile, quod illi à viro, qui habetur peritus & probus, proponitur ut verum, quamdiu nemo, nec propria ratio quidquã in oppositum suggerat.

REGULA VI.

Illud ab Idiotis, omnibusq; aliis, qui ab extrinsecâ auctoritate gubernantur, reputari debet certò probabile, quod vir peritus & probus asserit esse certò probabile. Quod autem simpliciter asseritur esse probabile, est certò probabiliter tale quod Idiotas, imò ab illis reputari debet certò probabile, modò nil asseratur in contrarium.

REGULA VII.

*Quidquid ab omnibus asseritur esse probabile, etiam ab illis, qui absolutè existimant illud esse falsum, est certò probabile quoad omnes,
qui*

qui rationes non expendunt, aut novas easque,
magni momenti in contrarium non habent, orve

REGVLA VIII.

Illam propositio est certò probabilis quò
omnes, qui novas easque urgentissimas rationes
non habent, quae de praesenti viget in Ecclesia
quamque sapientes non improbant, & Ecclesia
tolerat.

REGVLA IX.

Omnis propositio, quam tres quatuorve
vir doctriam & pietate praestantes absolute
dicunt ut veram, aut, etsi teneant oppositum, di-
cent esse probabilem, est certò probabilis quò
nos, modo nemo talis opinionis probabilitatem
in dubium revocet, licet alij communiter
falsam rejiciant.

REGVLA X.

Omnis opinio de praesenti communis in solis
viris Catholicis, cujus probabilitas à viris per
in dubium non revocatur, est quoad nos certè
probabilis.

REGVLA XI.

Nulla opinio, cujus probabilitas aut negle

as caatur, aut in dubium revocatur à tribus quatu-
 bent, orvé viris modernis pietate ac doctrinâ præ-
 stantibus, est certò probabilis quoad eos, qui ra-
 tiones ipsas non expenderunt.

REGVLA XII.

Omnia opinio, quam gravis Author Mo-
 dernus, maximè in rebus ad fuis humanum spe-
 ctantibus, asserit esse communem, & pro eâ
 multorum loca citat, est quoad nos certò proba-
 bilis, non quidem omnimodâ, sed humanâ quâ-
 dam certitudine.

REGVLA XIII.

Omnia opinio, pro quâ gravis Author citat
 tres vel quatuor Doctores præstantes, est quoad
 nos humano modo certò probabilis, modo Au-
 thor ille publicè habeatur verax in suis citatio-
 nibus; secus dicendum de illo, qui sæpè labitur
 in suis citationibus, etiam quoad substantialia,
 & tali notâ discernitur ab aliis, qui in citar-
 do veraces habentur.

REGVLA XIV.

Quod à singulari viro probò multumq; pe-
 rito absolute asseritur; si sit in re, quam nemo
 præter

prater illum tractavit, quodq; dicit nec repugnet sensui communi, nec appareat connectum cum aliquo absurdo, est certo probabile quod nos.

REGULA XV.

Authoritas unius Authoris doctrina pietate prestantis reddit opinionem, quam contra communem Doctorum sententiam absolute tradit, quoad nos certo probabilem; modo cat se post omnia perpensa magnis rationibus quas alij non examinarunt, ad sic existimandum fuisse permotum. Certitudo hac durat, nec alij reclamant, & dicant rationes illas frivolas, & ad probabilitatem insufficientes.

REGULA XVI.

Omne illud apud virum peritum est certo probabile, quod aut probabiliter sequitur certis aut certo consequitur ex una premissa certa & altera certo probabili. E contrario vero evadit certo probabile, eo quod vel probabiliter ex probabili, vel certo deducatur utraque premissa probabili.

REGULA XVII.

Quod ab aliquo tantum, vel aliquibus p

is Authoribus solum dicitur per transennam, maxime si sit contra communem sententiam, non semper judicari potest probabile.

REGVLA XVIII.

Illasunt certò probabiliora quoad nos, quæ cæteris paribus traduntur ab eis, qui diligentius rem à fundamentis examinârunt, quàm quæ post tantam diligentiam tradita non sunt. Idem dicendum de iis, quæ cæteris paribus à recentioribus traduntur, maxime in rebus ad jus humanum spectantibus.

REGVLA XIX.

Quoad peritos illæ opiniones sunt certò probabiliores, quorum fundamenta ritè perpensa, antecedenter ad affectum aut absolutum assensum uni parti alligatum, manifestè magis trahunt ad assensum, quàm motiva alteri parti faventia.

REGVLA XX.

Sapè nobis impossibile est certò scire, quænam opinio sit quoad se probabilior aliâ, etiam si certum sit, quænam earum sit probabilior quoad nos.

II. Ecce

II. **E**cce Regulas, ex quibus quis digno
 scire valeat, an sententia vel securum se, vel quoad Nos sit probabilis: articulum est eas in particulari operabili applicare ac determinare, quisnam sit vir probus pius peritus, qui seposito omni passionis imperio sententiam ferat: certe quilibet præsumitur bonus, donec probetur malus, & Doctus doctus, donec probetur indoctus: Ipsi etiam novarum laxarumq; sententiarum inventores & assertores utique se pios, probos & doctos indubie supponent juxta allatam regulam Juris in sexto: manent enim in possessione, donec contrarium probetur; hancque ob causam merito asseruit numquam tibi laudandus Sinnichius Doctor Lovanicus, *quamdiu intra limites probabilitatis hæretur NB. errandi periculo nequaquam obviatur*.
 Quod magis de probabilitate authentice, ve extrinseca verificatur ob causam allegatam. Cum timore proinde procedendum est, ne ut ait S. Augustinus lib. 22. de Civit. D. cap. 23. *Opinio verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus, ne se tenebræ alicujus erroris offundant, ne quod bonum est malum aut quod*

malum, bonum esse credatur: Sæpe enim teste S. Isidoro lib. 2. Sentent. cap. 27. quæ ad hominum iudicium bona apparent, apud examen diligentissimi & acutissimi iudicis reproba deteguntur. ideoque omnis Sanctus veretur, ne forte bonum, quod agit pro aliquâ intentione animi in oculis Dei reprobum sit, ut merito metuat sibi Propheta Job 9. inquit, verebar omnia opera mea sciens, quod non parceres delinquenti: & merito cuius terrorem incutiat, dum videt tot sententias Præceptorum Dei & Ecclesiæ, imò & Decalogi elusivas pro probabilibus venditari: contra quarum tamen aliquas jam à Sede Pontificia fulminatum est, & contra alias fulmina expectantur.

ARTICVLVS II.

An Ignorantia legis naturalis à peccato excuset, siue an illius detur ignorantia invincibilis?

I. Ignorantiam fundamentum esse, & basimprobabilitatis articulo præcedenti
C
obiter